

Természettudományról
fiataloknak

* 1986 szeptember *
II. évfolyam 9. szám
Ára: 20 Ft.

LEGTÖBBET
A BOCI
VÁLTOZOTT

ÁLLATOK
GAZDA NÉLKÜL

DÍSZBAROMFIK

MEMÓRIA JÁTÉK

9

KÖRNYEZETVÉDELMI VILÁGNAP

ifj. Losonczy Pál felvétele

A természetben emlékeztek meg a Környezetvédelmi Világnapról a budapesti gyerekek. Az iskolák környezetvédő szakköreinek legaktívabb tagjait a Pilisbe hívták a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság szakemberei valamint a Süni Szerkesztőség munkatársai. A jólsikerült kirándulás után az ifjú környezetvédők játékos vetélkedőn mérték össze tudásukat.

SÜNINAPOK A FŐVÁROSBAN

Káposztásmegyeren, a Kőbányai Úttörőházban, a Dési Huber Művelődési Házban valamint a Berzsenyi és az Üllői úti általános iskolákban volt a közelmúltban találkozó az olvasók és a Süni Szerkesztőség munkatársai között. A jó hangulatú, vidám összejöveteleken sok ajándékot nyertek a legügyesebb pájtások.

Vincze Ottó felvétele

ifj. Losonczy Pál felvétele

SÜNINAP BÉKÉSCSABÁN

A békészsabai Lencsési lakótelep két iskolájában rendeztek Süninapot a közelmúltban. Az állatszépsé-

versenyre 103 gyerek hozta el kedvencét, hogy versengjen a Süni cím elnyeréséért. A programban szerepelt még az érdi Akvarista Kör bemutatkozása, természet tudományos vetélkedő és Lady, a számoló kutya produkciója is.

SZABADSZOMBAT A TERMÉSZETBEN

Természetbarát kört szervez a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és az Országos Könyezet- és Természetvédelmi Hivatal.

Minden hónapban egy alkalommal indulnak kirándulni a budai hegységekbe. Gyülekezés kilenc órakor a Moszkva téren, az óra alatt. A gyerekeket a túrára szüleik is elkísérhetik. A kör célja, hogy kicsik és felnőttek megszeressék és megtanulják védeni a természetet.

Rossz idő esetén a csoport tagjai a múzeumba mennek és filmek segítségével ismerkednek állatokkal és növényekkel.

Első alkalommal, szeptember 27-én a tervezett útvonal a következő: Hűvösvölgy-Nagyrév-Tót aszszony völgye-Ságvári liget.

KÉTSZERES RANDEVŰ VESZPRÉMBEN

Több ezren jelentek meg a közelmúltban azon a Süni napon, amelyet a Veszprémi Zoo előtt tartottunk. Néhány hét múlva azokkal az olvasóinkkal randevűztünk ugyanitt, akik egy héttig kutyájukkal együtt velünk nyaraltak.

Mindkét találkozó jól sikerült, s reméljük jövőre ismét találkozunk.

Az állatszépségyversenyre még óriáskigyót is hoztak

Makkos Gyula felvétele

SÜNI A PETŐFI CSARNOKBAN

A közelmúltban ismét a Petőfi Csarnokban találkozhattak olvasóink a Süni Szerkesztőség munkatársaival. A rendezvényen az apróbb gyermekek énekes vetélkedőn mérték össze tudásukat, a nagyobbak agyagoztak, batikoltak, száraza virág-kompozíciókat állítottak össze és egyéb foglalkozásokon vehettek részt.

A Süni előző számaint is be lehetett szerezni

ifj. Losonczy Pál felvétele

Már az őseink is szerette volna az őt körülvevő környezetet, természetet a maga számára megfelelőbbé alakítani. Megpróbálta a növényeket és állatokat úgy megváltoztatni, hogy több táplálék legyen belőlük, jobb nyersanyagot adjanak vagy segítsék az ember munkáját.

A vadakat először fogságba ejtették, majd igyekeztek megszelídíteni őket, gondoskodtak táplálásukról és megteremtették a szaporodásukhoz szükséges feltételeket. Az így született kicsinyeken gyakran olyan új jellemzők jelentkeztek, amelyek a későbbi nemzedékekben is fennmaradtak (ezt nevezzük mutációnak). Az új formák közül azokat a példányokat tenyésztették tovább, amelyek tulajdonságai az ember számára a legkedvezőbbek voltak.

A kőkorszak közepén, körülbelül tízezer évvel ezelőtt kezdődött az első állatok – a kutya, a kecske, a juh és a szarvasmarha – háziásítása. Az Európában ma is vadon élő muflon és az ázsiai vadjuh elsősorban a húsáért és tejéért volt fontos. A vékony szálú, puha gyapjú mutációként jelent meg a birkákon, ma főleg ezért tenyésztjük őket. A Kárpát-medence területére

a honfoglaló magyarokkal együtt érkezett a rackajuh, hosszú egyenes szarva a háziásítás kezdetén kialakult bélyeg, amelyet azóta is megőrzött.

Egészen a középkorig Európában mindenütt élt a kezdetben igavonásra használt őstulok. Természetesen a húsát és tejét is fogyasztották. Leszármazottai, a szarvasmarha változatai ma is a legfontosabb haszonállataink közé tartoznak. A vad változat néhányszáz literes évenkénti tejmennyiségét fokozatos nemesítő munkával 15 ezer literre sikerült növelni. Az Alföldön a népvándorlás óta honos a magyar szürkemarha, ezt főleg húsáért és izomerejéért tartották.

Az erdeinkben mai is gyakori vaddisznó háziásítása körülbelül nyolcezer évvel ezelőtt kezdődhetett. Az első példányok valószínűleg az embert körülvevő hulladékok miatt húzódtak közelebb a településekhez. Jó húsa, gyors növekedése és szaporodása miatt ma is nélkülözhetetlen. A kondákat hosszú ideig a szabadban legeltették, de ma már ólakban tartják őket.

Több, mint ötször annyi tejet ad, mint az őstulok

Makkos Gyula felvétele

LEGTÖBBET A BOGI VÁLTOZOTT

A kakas színe nagyon hasonlít az ősökére

Amikor a gabonaféléket már természették ősünk, a magtárak környékén hamar megjelentek és elszaporodtak az apróbb rágcsálók. Egyre nagyobb szükség lett az egerek legfőbb ellenségeinek a segítségére. Először az egyiptomiak kezdték el szelídíteni és a ház körül tartani a núbiai macskát, amely a ma is ismert vadmacskával együtt a cicák ősének tekinthető. Az embert körülvevő élőlények közül a macska őrizte meg leginkább önállóságát, testfelépítése alig változott, és ha nem gondoskodnak róla, akkor is képes ellátni magát étellel.

A szárnyasok közül a bankiva tyúk tenyésztésével Indiában már négyezer éve foglalkoznak. Ez a madár ma is lakója az ázsiai őserdőknek, ahol a növények fiatal hajtásait, csigákat és férgeket eszik. Az értékesebb egyedek kiválasztása a házityúknál szinte csodát eredményezett. A vad ősök minden évben egyszer fészkelnek és nyolctíz tojást raknak, napjainkban a legjobb fajták gyakran 300-at, néha még ennél is többet tojnak évente.

A bivaly még ma is elterjedt ígás állat

A merinói juh a leggyakrabban tartott fajta

Szőcs Dénes felvételei

Az igénytelen, sok tejet adó kecske

Vincze Ottó felvétele

Az ember nemesítő munkája ma sem fejeződött be. Laboratóriumokban foglalkoznak az új fajták vizsgálatával, a gimzarvas istállóban tartásával pedig szakemberek kísérleteznek Kaposváron.

Szikói Gábor

A pulykát az aztékok háziasították

Nagy Gy. György felvételei

CICA- SORS

Ennek az állatnak biztonságos otthona van

Novotta Róbert felvétele

Tud magáról gondoskodni

Szőcs Dénes felvétele

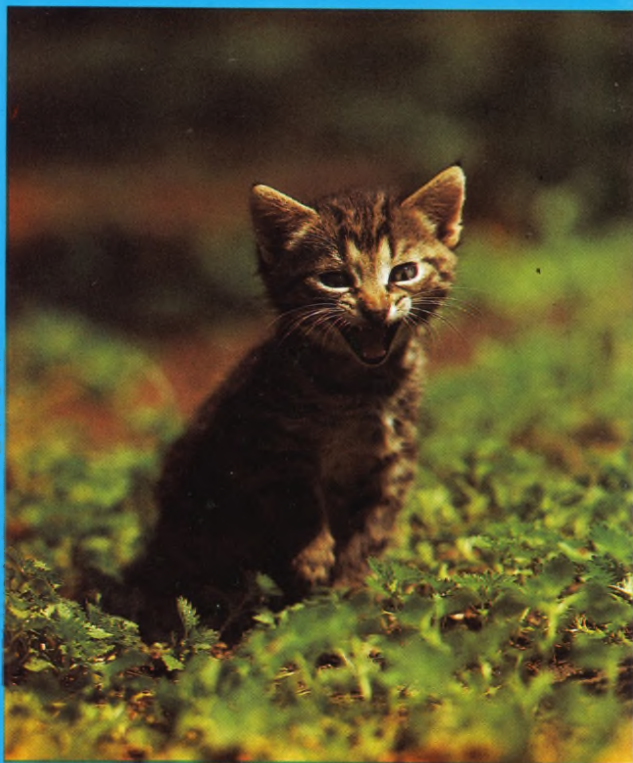
Véget ért a vakáció, hazatértél a városba. Barátoknak, osztálytársaknak, ismerősöknek elmeséled az elmúlt nyár élményeit. Szó esik a kirándulások során megismert tájakról, növényekről, állatokról.

Beszámolsz arról is, hogy milyen aranyos volt a kiscica, akit a nyár közepe táján magadhoz edesgettél. Etetted, babusgattad őt, éjszakára dobozba vetted neki puha ágyat. Egyszóval alaposan elkényeztetted őkelmét.

Mindig félve kérdezem meg a lelkendezve mesélő gyerektől: mi lett a kiscica további sorsa? Legtöbbször bizony így hangzik a válasz: ott hagytuk szegényt, amikor hazautaztunk. Édesanyám hallani sem akart arról, hogy elhozzuk. Mit is kezdenénk vele az ötödik emeleti kis lakásban?

Tavaly Velencén, én is megismertem egy ilyen elárvult, elkényelmesedett kis jószágot. Fruzsínának hívták, már amíg volt, aki egyáltalán szólítsa őt . . . Szeptember elején még láttam egyszer-kétszer, lesoványodva, szőre kopottan, szomorú szemekkel. Aztán eltűnt, talán jobb nem is gondolni rá, mi történt vele.

Azt tanácsolom, hogy ha a következő szünetben felbukkan egy kóborló kiscica, el ne zavarod, adhatsz neki időnként enni, inni, simogasd meg, de ne kényeztesd. Hadd nőljön fel a szabadban, erősödjön, legyen önálló, tanuljon meg vadászni!

Ne feledd, a zord téli hónapokban önmagáról kell majd gondoskodnia. Nagyobb kényelmet csak akkor nyújts neki, ha módod van hazavinni és a szobában tartani, vagy ha új gazdit találsz részére!

Lipinszky Károly

A kisállatok tartása sok örömet szerez a gazdinak, de gonddal is jár. Tanúsítja ezt a Süni postához érkező számtalan tanácskérő levél. Az alábbiakban röviden összefoglaljuk a legfontosabb tudnivalókat, és választ adunk a következő kérdésekre:

1. Melyek az állat jellemző tulajdonságai?
2. Milyen elhelyezést és gondozást kíván?
3. Mivel tápláld?
4. Mire ügyelj a tartásnál?

KUTYA

– Társas lény, ősei farkában éltek. Neveld, foglalkozz vele sokat, hogy elfogadjon „vezérnek”. Így lesz hűséges, alkalmazkodó pajtásod.

Életritmus a emberéhez hasonló: nappal éber, éjszaka alszik. A jó házőrző ebek persze kivételek, de most nem róluk, hanem szobakutyusokról van szó...

– Lakásban lehetőleg törpe- és kistestű fajtákat tarts. Nagytestű kutyákat inkább csak kertes házba célszerű befogadni. Napon-

ta legalább egyszer egy órá „hosszú sétát” igényel. Ezenkívül két-három rövidebb sétáltatást is be kell iktatni, hogy szükségét elvégezhesse. (A szobatisztaságra már kölyökkorában rá lehet nevelni.) Etetésére, tisztántartására további egy órát számíts.

– Ragadozófajta, ezért fő tápláléka a hús, a belsőségek, a csont. Nyers disznóhússal ne etesd, mert betegséget (az úgy nevezett Aujeszky-kórt) okoz. Fűvet, zöldsgéflét, nem fűszeres főtt ételt is megkívan. Mindig legyen friss ivóvíze.

– A kutyák védőoltását törvény írja elő. Elmulasztását szigorúan büntetik!

A vásárolt, vagy ajándékba kapott állat oltási bizonyítványát kérd el, ha nincs, sürgősen vidd állatorvoshoz! Az oltást időnként ismételni kell.

Tartsd tisztán a kutyádat. Szőrzetét keféld, ha bolhásodik, használj megfelelő rovarirtót. Bundája mosásához sampon használj. Egyes fajtákat nyíratni is kell.

A kutyák élettartama 12–14 év.

MACSKA

– A macska büszke, függetlenségét kedvelő állat, de ha egyenrangú társként kezeled és nem akarod „betörni”, hűséges, ragaszkodó. Elvezi a becézgetést, a simogatást. Ő is szívesen hízeleg azoknak, akikben megbízik.

– A kutyával ellentétben nem kell feltétlenül a szabadba vinni, jól érzi magát a lakásban is. Kiskorától szobatiszta, csak homokos tálról kell gondoskodnod, és azt tisztán tartanod. Maga mosdik, inkább a hosszú szőrű fajták igényelnek fésülést, olykor fürdetést, de ilyenkor ügyelj, nehogy megfázzon.

– Fő tápláléka a marha-, baromfi-, máj, egyéb belsőségek. Halat is szíve-

sen fogyaszt. A nyers disznóhús betegségét okoz! Időnként megkívanja a zöldségeket, fűféléket. A főtt tojás sárgája is kedvelt csemegéje, akárcsak az állatkereskedésben kapható vitaminos, szárított macskatáp. Vigyázz, nehogy a cicád elhízzon! Elég reggel és este etetni, akkor is mértékkel.

– Kényeskedő, de nem kényes állat. Természetesen ő is megbetegedhet. Első jele az étvágytalanság. Félrevonul, kedvetlen. Legveszedelmesebb betegségei, a fertőző bélglyulladás és a macskanátha megelőzhető kilenc hetes korában adott védőoltással. A bányadt, ételt visszautasító állatot vidd állatorvoshoz! Mind a nőstény, mind a kandúr szobacitát tanácsos hathónapos kora után megműtetni, ha nincsenek meg a feltételek az újszülött kismacskák befogadására. A műtét veszélytelen.

A macska általában 14 évig él.

TENGERIMALAC

– Társas lény, megkívanja, hogy foglalkozz vele, becézgesd. Nappal igen élénk, nagy a mozgásigénye. Ketreceből kiengedve otthonosan érzi magát, kurrogó hangot hallatva a gazdi után szalad.

– Téves hiedelem, hogy kellemetlen szagot áraszt. Igaz, a tisztántartására gondot kell fordítani. Ketrece legalább 60-szor 100 négyzetcentiméter alapterületű legyen. Aljára forgácsot szórj, azt naponta cseréld. Étél- és viztartóját is naponta mosd ki. Kedveli a „lakásába” beépített, fából, vagy műanyagból készült búvóhelyet.

– Fő tápláléka a széna, fű, sárgarépa, saláta, zeller, petrezselyem, a gyümölcsfélék. Nem veti meg a friss citromlevet sem. Rágcsáló fajta, nem csoda, hogy folyton majszol valamit. – Felügyelet nélkül ne engedd szabadon a lakásban, mert elbújik és „rágcsáló” kedvét a bútor és a

Hogyan

szőnyeg bánja... Ügyelj, nehogy mozgáshiány és túltápláltság következtében elhízzon. Bőre elég kényes, elgombásodhat, ilyenkor vidd állatorvoshoz.

Általában hat-nyolc évig él.

ARANYHÖRCSÖG

– Kedves, mókás állatka. Napközben az alom alatt szunyókál, este annál virgoncabb, igazi örökmozgó. Jellemző szokása, hogy pofácskáját teletömi elemőzsiával, és pofazacskójában szállítja rejtekhelyére. Mérges, mint a hörcsög – mondják a hirtelen haragú emberre. Tény, hogy nemcsak társait, de az ember ujját is megharaphatja, de azért ez nem jellemző tulajdonsága.

– Sűrű rácozotú ketrecben tartsd, nehogy kifejszítse, és megszökjön. Alomnak forgácsot, puha papírszerleket alkalmaz. Mindkét végén kivágott fa-

gondozd kedvenceidet ?

vagy műanyag doboz lehet számára alkalmas búvóhely, ahonnan ki-bezsaladgálhat. A ketrec tisztántartását megkönnyíti, hogy mindig ugyanabban a sarokban végzi el a dolgát.

– Napraforgómaggal, zöld-ségfélékkel, almával, üzletben kapható szemestakarmány-keverékkel táplálkozik. Ivóvizet nem kell adni neki, folyadékigényét a zöldség- és gyümölcsfélék levéből elégíti ki.

– Aranyzabály: az aranyhőrség legyen mindig szem előtt! A ketrecében nincs vele gond, de ha egyszer kiszabadul, egyhamar nem találod meg a lakásában. S mire megleled, bűrtort, szőnyeget, ruhanevét, könyvet „megkóstol”, darabkákra rág. Kár, hogy viszonylag rövid ideig, két-három évig él.

– Étrendje főleg magkeverékből áll, ami a szakboltokban beszerezhető. Kapjon zöldledelet is, salátát, tyúkhúrt, reszelt sárgarépát. Almát és keménytojást is szívesen csipeget. Étélebe keverj úgynevezett erőtápot, azaz vitaminnal kevert magvakat.

– Téves hiedelem, hogy a madárka betegséget, „papagájkórt” terjeszt. Megfázhat, gyomorbántalmait lehetnek, ilyenkor gubbaszt, fejét állandóan a szárnya alá dugva kókadozik. Legcélszerűbb ilyenkor állatorvoshoz vinni. Helyes tartás és táplálás mellett 8–15 évig él.

KANÁRI

– A legszebben éneklő díszmadár, valóságos füttyművész. Elsősorban ezért tartjuk. Csak a hímek énekelnek. Kedves madárka, gondozójához mindig van egy jó – füttyszava...

HULLÁMOSPAPAGAJ

– Talán a legnépszerűbb díszmadár, nemcsak szép színei, de kedves, ragaszkodó természete miatt is. Ujjadra, válladra száll, csacsog, szeret játszani. Az egyedül tartott hímek kitarító munkával beszélni is megtaníthatod. Ismételd neki rendszeresen és hangosan a szavakat, rövidebb mondatokat. Tükröt ne tégy a „tanítvány” kalitkájába, mert az elvonja a figyelmét.

– Gondozása egyszerű. Kalitkája legyen tágas, körülbelül 40 centiméter hosszú, 30 centiméter magas, 25 centiméter széles, az aljára homokot szórj, amit három naponként cserélj. Az ülőrudak lehetőleg fából és ne műanyagból legyenek. Havonta egyszer mosószeres vízzel mosd át a kalitkát.

Minden nap engedd ki a madárkát, hogy repülhessen egy nagyot a szobában. Magától visszatér a kalitkába. Óvd a léghuzattól!

– Tágas kalitkáját a lakás legvilágosabb, léghuzattól mentes szögletében helyezd el. A kalitka berendezését és tisztítását a papagájnál és a pintynél leírtak szerint oldd meg.

– Alaptakarmánya a repcemag, amit kölessel, fénymaggal egészítenek ki. Zöldelesége saláta, tyúkhús, spenót lehet, de ne add vizesen, mert hasmenést kaphat.

– A hirtelen hőmérsékletváltozásra kényes. Télen a 18–20 fokra átlaghőmérséklet a legmegfelelőbb számára.

Élettartama 8–15 év.

AKVÁRIUMI HALAK

– A pompás színű és változatos alakú díszhalakkal benépesített akvárium sejtelmes fényével, a vízben lengedező növényekkel, a sziklácskákkal otthonunk látványosság. A halakkal személyes kapcsolat nem létesíthető, de életmódjuk megfigyelése rendkívül érdekes és tanulságos.

– Az akvárium felszerelése és karbantartása szakértelmet kíván, és nem is olcsó mulatság. A megvilágítás és a víz hőfokának szabályozása elektromos berendezéssel történik. Csak a mesterséges fényforrás felel meg, mert a közvetlen napfényben az algák, moszatok nagyon elburjánoznának. A vizet szűrőberendezéssel rendszeresen tisztítani és cserélni kell.

– A halak növényi és állati eredetű tápláléka fajták szerint különböző. Az eleséget szakboltokban vásárolhatod meg. Tanácsot is szívesen adnak.

– A szakszerű tartás, tisztítás és élelmezés mellett a díszhalak, fajtától függően, 2–10 évig élnek.

TEKNÓS

– A lakások egyre népszerűbb kedvence a teknős. Különösen az édesvízi teknősök családjába tartozó, díszes páncélú és bőri ékszeretknős terjedt el. Rövid idő alatt kisebb lapátnyira nő. Szelíd, kézről eszik.

– Teknősödet akváriumban helyezd el. A vizet 25–30 fokosra melegítsd fel. Az akvárium alján legyen kiemelkedő kődarab, hogy az állat „sütkérezni”, szárítkozni tudjon.

– Mivel ragadozó, fő tápláléka a hús és a tubifex (csóvjájó féreg). A vitamínhiány megelőzésére hetente kevéske kalciumfoszfátot, porrá tört Polivitaplex draszt és D 3 vitaminolajat adagolj. A szoktatástól is függ, mennyit eszik a teknős. A legtöbb megelégszik a heti egy-két alkalommal adott eleséggel.

– Meleg időben napoztasd néhány órán át félárnyékban. Rovarirtótól és vegyszertől tartsd távol, ezekre igen érzékeny. Ha megbetegszik, vidd állatorvoshoz. Fogságban ritkán költ, ha mégis tojást rakna, azokat ne forgasd, ne piszkáld.

A teknősök között vannak valóságos matuzsálemek, több évtizedig is élhetnek.

Die Tiere nyomán
L.K.

KUTYÁK

A telep lakói

Gyakori látvány az utcákon az egyedül, gazdi nélkül kóborló kutya. Mit tehetsz azon kívül, hogy sajnáld őket? Mi lesz a sorsuk? Mit esznek? Hol alszanak?

Ma már – szerencsére – van megoldás. 1984-ben alakult meg a Fekete István Országos Állatbarát Kör. Központjuk az V. kerület Báthori utca 22-ben működik. Ha az utcán kóbor kutyát látsz, csak fel kell hívni a 310-283-as telefonszámon az Állatbarát Kört és ők gondoskodnak a kutyák elhelyezéséről.

Mi történik a kutyákkal a bejelentés után? Az Állatbarát Kör dzsipje a megjelölt helyen felveszi az elhagyott kutyust és a vasadi erdőben lévő telepre szállítja. Itt két hétig elkülönítőben tartják orvosi felügyelet mellett az új jövevényt, majd a kötelező védőoltások után a többi kutya közé kerülhet. A kutyák élete itt hasonló a táborozáshoz. Jelenleg 160 eb és 50 macska vár gazdára a

menhelyen. Menhely, hisz nagyon kevés kutyaért jön el a gazdája és kevés azon kutyusok száma is, akiket a gazdája meghatározott időre adott be, mert elutazott. Az állatok hetente egyszer orvosi vizsgálaton esnek át. Körülbelül 20–30 kutya él kis ólban, a kutyaházak egymástól két-három méterre vannak. Sajnos a helyszűke miatt a többi kutya óriásketrecben, úgynevezett kennelben él. A cicáknak külön házuk van.

A kutya-barát kör tagjai társadalmi munkában segítenek és dolgoznak a telepen. Fizetett alkalmazott csupán kettő van.

Bárki tagja lehet az Állatbarát Körnek, a tagdíj tetszés szerinti. Az állatok eltartása részben ebből a pénzből történik a jelentős állami támogatás mellett és a kutyák eladásából származó igen kevés összegből. A telepen fajtól és mérettől, szín-

Talán éppen ő lesz a barátod?

GAZDA NÉLKÜL

től, kortól függetlenül 500 forintért vásárolható egy kutya. A vevőnek egy örökbefogadási nyilatkozatot kell kitöltenie, melyben szerepel, hogy lelkiismeretesen gondoskodik a kutyáról, más gazdához nem adja, ha nem tudja tovább vállalni a tartását, akkor visszaadja az Állatbarát Körnek. A Kör megbízottja bármikor ellenőrizheti és ellenőrzi is a kutya életkörülményeit. Ha a vásárló bármilyen okból visszajuttatja a kutyát a menhelyre, az örökbefogadáskor fizetett összeget visszatérítik.

Nyaralás vagy egyéb tartós távollét esetén a kutyák beadhatók a menhelyre, és itt szerető gondoskodást, ellátást, felügyeletet kapnak. A menhely kapcsolatban áll két kutyapenziónal is. Az egyik Kelenföldön a másik Pestlőrincen van. Ezek a helyeken pénzért vigyáznak a kutyákra, igaz, itt csak nyolc-tíz állat van egyszerre.

A kóborkutyákon a sajnálat és a hébe-hóba odadobott étel nem segít. Most, hogy működik a kutyamenhely, úgy tűnik, kezd megoldódni a rengeteg elhagyott, elhagyatott kutya sorsa. Nemcsak a simogatás a szeretet! Az igazi szeretet a törődés, és ennek egyik lehetősége, formája a Fekete István Állatbarát Kör vasadi menhelye.

Neked csak egy telefon, és az árva, éhező kutya otthonra lel. Van még egy ok amiért jó, ha bejelentet a gazda nélkül kóborló kutyákat. Ez pedig az, hogy bárkivel előfordulhat, hogy a kutyáját elvesztette és ha a te jóvoltodból Vasadra kerül, ott biztosan megtalálja a gazdáját. Ugye mondanom sem kell, az ilyen pillanatok a legszebbek az Állatbarát Kör, no meg a kutya és gazdája számára.

Vasad Pesttől félórányi autózás és jó időben egy kis kirándulás a kutyákat szeretők számára. Menj el! Nézd meg, hátha éppen ott találsz meg leendő kedvencedet!

Bernáth Ágota

A rács mögött

Makkos Gyula felvételei

A PIÉRT szaküzletekben minden nebuló megtalálja azt, ami még hiányzik a tanévkezdéshez.

BUDAPESTEN az V. Alpári Gyula utca 19–21.,

a XIII. Váci út 33.,

a VIII. Szentkirályi utca 1.,

a VII. Landler Jenő utca 35.,

a IV. Templom utca 2.,

DUNAÚJVÁROSBAN a Váci Mihály utca 3–5.,

a Hámán Kató utca 4–6.,

PÉCSETT a Szalay utca 10/a.,

a Perczel utca 2.,

SZEKSZÁRDON a Béla tér 5.,

GYÖRÖTT az Arany János utca 13.,

EGERBEN a Lumumba tér 3.,

KÖSZEGEN a Városház utca 3. szám alatt.

Minden tanszert egy helyen, a PIÉRT boltokban vegyetek meg.

Díszbaromfik

CHILEI FÜTYÜLŐRÉCE

Chiléből származik, nagyon kellemes fütyülő hangot ad. Az erdős, bozótos, tavak melletti lápos területeket kedveli. A tojó színe majdnem azonos a gácsér színével. Hat-nyolc tojást tojik. A fészek környezetét költés idején a gácsér agresszíven védi. A kis récék 30–32 nap után bújnak ki a tojásból. Eleségük magvakból, fák és növények gyökérzetéből, zöld növényekből tevődik össze.

MANDARINRÉCE

Az egyik legelterjedtebb díszrécék közé tartozik. Származási helye Kelet-Ázsia. Évente 8–10 tojást tojik, március és május között. Párban élő állat. Tápláléka főleg szemestakarmány, zöldelés és gyümölcsfélék. A díszrécék között a legszebb tollazatú madár. Életkora 8–10 év. Főleg korhadt faodúkból fészkel.

SÁRGA ARANYFÁCÁN

A piros aranyfácán egyik alfaja. A fácánok közül az egyik legszelidebb madár. Ivarérettségét másfél éves korban éri el. Áprilistól június elejéig mintegy 28 tojást tojik. Ez jóval több, mint a többi fácánfajtánál. Fogságban ritkán kotlik, ezért tojását törpetyűkkel keltetik és nevelik. Életkoruk megfelelő környezetben 10–12 évet is elérhet. Táplálékuk a többi fácánfajtáéhoz hasonló.

HIMALÁJAI FÉNYFÁCÁN

Nevét a magas himalájai hegyvidékről kapta. Erős csőre a sziklás hegyekhez alkalmazkodott. A kakas tollazata a szivárvány minden színében pompázik. Az egyik legnagyobb fácánfajta. Ivarérettségét körülbelül hároméves korban éri el. Erős ragadozócsőrrel a laza talajba ássa magát. Több alfaja van, amelyek alapszínükben térnek el egymástól.

ELIOT FÁCÁN

Az egzotikus fácánok közül az egyik legnehezebben szaporítható fajta. Párosan élnek. A kakas sarkantyúja hegyes tűhöz hasonló, amely négyéves korára a három centimétert is elérheti. A kikelt fácán-csibék nagyon hőigényesek.

KIRÁLYFÁCÁN

Eredetileg a vadfácánok közé sorolták, mivel tulajdonságaik nagyon hasonlóak. Szépségük miatt azonban az elmúlt évszázadokban udvarok díszmadara volt, nevét is innen kapta. Csapatban élő fajta, egy kakas és két-három tyúk alkot egy családot. A tyúk nagysága azonos a vadfácánéval, azonban a kakas farktolla eléri a 130–140 centimétert is. Igen agresszív madár, párzás idején a kakas még gondozóját is megtámadja. A tyúk fészekrakáskor 30–34 tojást is tojhat.

KAROLINA RÉCE

Az egyik legszínpompásabb tollazatú récefajta. Eredeti élőhelye Kanada déli része és Texas között található. Kissé nagyobb testű, mint a mandarinréce. Fészkelőhelyét korhadt faodvakba vájja, melyet fágakkal és korhadt faforgáccsal bélel ki. Fogságban is szaporítható. A mandarinrécehez hasonlóan 8–12 tojást tojik. A gácsérok egy évben kétszer öltenek nászruhát.

BAHAMAI RÉCE

Mint nevéből is kitűnik, ez a fajta a Bahama szigetek mocsaras vidékéről származik. Az 1810-es évektől már az európai állatkertekben és magángyűjtők-nél is fellelhető. A tojó és a gácsér majdnem azonos színezetű, a tojó azonban valamivel kisebb testalkatú. Párzás előtt nagyon érdekes a gácsér násztánca. Ivarérettségét kétéves korában éri el. A tojó hetnyolc tojást rak a korhadt faodúban elkészített fészkébe. Hazánkban mindössze 10–12 pár található belőlük.

SZÜRKE PÁVAFÁCÁN

Hazája Hátsó-India. Kifejezetten a pávák közé sorolható. Tenyésztése nehéz, nagy szakértelmet és odafigyelést igényel. Évente két tojást rak és utódait saját maga kelti ki. A kikelt fiókákat csőréből etetve neveli fel. Két színváltozata ismert, szürke és barna alapszínekben. A kakas testét a tollvégeken úgynevezett ékszerpikkelyek borítják, mint a páváknál. Ritkasága miatt eszmei értéke nagyon magas.

NYERGES FÁCÁN

Nevét a kakas hátán látható nyereg alakú foltról kapta. Igen közel áll az ezüstfácán családjához. Tojásuk színe és nagysága megegyezik. Fészket alacsony cserjék, örökzöld bokrok alá rakja. Szaporítása nem nehéz, sok tenyésztőnél megtalálható. A fácáncsibék étrendjét ajánlatos a lisztkukac, reszelt sárgarépa, főtt tojás, és két-három hónapos korig fácánindító táp keverékéből összeállítani.

PIROS ARANYFÁCÁN

Délnyugat-Kínában honos. Az évszázadok múltával elterjedt Ázsiában, Amerikában, Európában is. Csapatban él, az egzotikus fácánok közé tartozik. Sokan tartják szabadon dísznövénykertekben, botanikus kertekben, állatrezervátumokban. Magyarországon is az egyik legelterjedtebb fajta. Nagyon könnyen szaporítható. Egy-egy fészekalja 10–16 tojásból áll. Éjszakai álmát szívesen tölti száraz gallyak között. Tápláléka a többi fácánfajtáéhoz hasonló.

GYÉMÁNTFÁCÁN

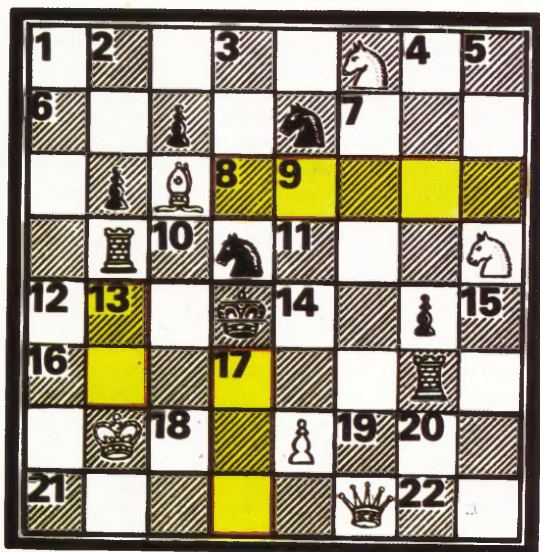
Dél-Kína hegyeit, erdősegeit még ma is lakja. Szépsége vetekszik a piros aranyfácán tollazatának szépségével. Hossza farktollaival együtt elérheti a 130 centimétert is. Fészket sűrű, bozótos cserjék alá rakja.

Vincze Ottó felvételei

Tóth Sándor

REJTVÉNY A REJTVÉNYBEN

REJTVÉNY A REJTVÉNYBEN

Kis keresztrejtvényünk „vak” kockáiban sakkfigurák ábrái láthatók. Együttesen egy kétlépéses sakkeladványt ábrázolnak. Ennek megoldását kell beküldeni, ebben a keresztrejtvény megfejtése segít.

A megfejtéseket október 20-ig nyílt postai levelezőlapon küldjétek be szerkesztőségünkbe. A helyes megfejtők között öt ifjúsági könyvet sorsolunk ki.

Vízszintes: 1. Mondatrész 4. A kör része 6. A lányom férje 7. Járom 8. Árpád is ez volt 11. Határozórag 12. Bírósági eljárás 14. Népköztársaság 16. Szín – névelővel 18. Zenei hang 19. Fizikai fogalom 21. Leánynev 22. Kort jelölő rövidítés

Függőleges: 1. Jack London regénye – névelővel 2. A csatár igéje 3. Személyi adat 4. Cselekvést jelentő szavak 5. Seb teteje 7. Apró darabokra 9. Elfogyasztaná 10. Nyúlfajta 13. Zenei hang 15. Tönkrementés 17. Időegység 20. Sír

Siklósi Pál

KEDVES GYEREKEK!

Testvéreitek, barátaitok és születek társaságában izgalmas játékot nyújt az ÁSZ BASIC-programozás kártya. E szórakoztató és hasznos programolvasó játékhoz 1 darab játékkönyv, 4 játékfűzet és 1 darab játéktábla tartozik.

Játszható vele: Fekete Péter, lerakójáték, programolvasó játék.

Ára: 220,- Ft.

A növények iránt érdeklődőknek ajánljuk 1–10-ig sorozatunkat, mely egyenként 24–24 színes kártyát, hátlapján leíró szöveget tartalmaz dísznövényekről, kaktuszokról, fűszer-, gyümölcs- és szőlőfajtákról.

E Planétás sorozat ára: 250,- Ft.

Ég és Föld a címe a képes gyermekenciklopédiának. Varga Domokos és Varga András könyvét 308 színes kép teszi még érdekesebbé.

Ára: 120,- Ft.

MEGRENDELŐ

Alulírott megrendelem részletfizetéssel készpénzfizetéssel postai szállításra a megjelölt műveket.

Neve:

Címe, ir.sz.:

301 Ft– 800 Ft-ig 4 havi

801 Ft–1200 Ft-ig 6 havi részletfizetési kedvezményt adunk. Kezelési és postaköltséget felszámítunk.

Részletfizetés esetén töltendő ki:

Szül. hely, év:

Szem. ig. sz. :

Munkahelye :

megrendelő aláírása

Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat
100. sz. Könyvszolgálat
2442 Százhalombatta, Postafiók 29.
Telefon: 26-54-922; Telex: 22-6313

Európa legjelentősebb nagykaktusz-gyűjteményét láthatjátok Szegeden, a József Attila Tudományegyetem fűvészkertjében. Változatos formáik és színpompás virágaik évente 150–160 ezer látogatót vonzanak. Érik a gyümölcse a fügekaktusznak, ami éppen úgy ehető, mint bármely más gyümölcs.

Az ízletes, színpompás és formagazdag kaktuszokon kívül még sok érdekességet figyelhatsz meg a 30 hektáros területen. Azért nevezik fűvészkertnek, mert nem a fák, hanem a légyszárú növények vannak többségben. Nem kevesebb, mint 5140 növényfaj található itt számos egyedszámban.

A vaníliát, mint cukorízestőt otthonról bizonyára mindenki ismeri. A fűvészkert üvegházában az eredeti növény is megtalálható, ahogy felfelé fut a magasba. Ugyancsak az üvegházban látható a kakaócsesze. Érdekessége, hogy a törzséből és a vastagabb ágaiból hozza

virágait. Fejlődéstörténeti sorrendben vannak a kiskaktuszok. Formáik szintén változatosak, s többön színes virág is fejlődik. Hozzájuk csak hasonlóak a szukkulensek. Szépségük sokszor arra készíti nézőit, hogy megvegyék és otthon a szobában tartásák. Sajnos a lakásban hamar elpusztulnak, mivel nem bírják az otthoni körülményeket. Jól bírják a szobai elhelyezést viszont a tigriskék, amelyek szaporításánál már előre tudhatjuk, hogy milyen színű lesz az utód. Több üvegházban találhatunk szebbnél szebb orchideákat. Jövőre új ház épül számukra, s elkészülte után egy helyen gyönyörködhetünk csodálatosan szép virágaikban.

A parkban szabadon él a szecsuáni ősfenyő. Érdekessége, hogy az ember előbb ismerte kövületét, mint magát az élő fát. Festői környezetben három kis tavacska teszi változatosabbá a nyugodt tájat. Partján mocsári ciprus, melynek föld fölötti gyökerei oxigént szállíta-

FÜVÉSZKERTI SÉTA

Ehető gyümölcsű kaktusz

Gyűszűvirág

nak a mocsárba. Vízén indiai lótusz, teknős és különböző békák. A mélyben halak, a magasban pedig madarak.

Óriás sziklakertjébe 1400 növényfajt telepítettek. A közismerteken kívül jónéhány ritkaság is megtalálható. A mellette lévő rózsakert színpompájáról csak a színes fénykép tud hű képet adni. Az arborétumrészben hársfasor, cukorsüveg fenyő, erdőtársulások, csemetekert, gyümölcsöskert nézhető meg. Közeliében tanulmányozzák a hallgatók a félezer növényfajtaból álló rendszertani gyűjteményt. Érdekes látnivaló az évelő dísznövénygyűjtes, melyek színes virágaikkal gyönyörködtesik a látogatókat.

A fákon több száz odú várja a madarakat. Az érdek-

lődök számára típusaikból szabadtéri kiállítást rendeztek. Ezen tanulmányozható, hogy melyik madárnak milyen nyílású odú készítését javasolják, és hogyan védik a beszálló madarakat a ragadozók támadásától.

A felsorolás korántsem teljes. Nem beszéltünk azokról a fákról, melyek gyökerei a tenger apály-dagály mozgása miatt hat-nyolc méter magasra emelik a növényt. Nem szóltunk a virágzó Kossuth kaktusról sem, amit Kossuth Lajos torinói kertjéből hoztak ide. Nem említettük a díszes akvárium halakat és növényeket, pedig az akvaristáknak bizonyára sok hasznos ismeretet adnának. Aki nyitott szemmel jár a fűvészkert útjain, még sokmindent megfigyelhet, csak elhatározás kell hozzá és sok türelem.

Kokárdavirág

Uhu

Szőcs Dénes felvételei

Kertjeink szívesen látott díszei a fenyők és más örökzöld növények. Nyáron különleges színfoltot, szép háttérrel adnak az élénk színű virágoknak, télen pedig színükkel megtörik a táj sivárságát.

Az örökzöldek formája nagyon változatos. A törpe, az elterülő vagy kúszó bokroktól a karcsú, oszlopos, hatalmas termetű növényig se szeri, se száma a fajtáknak és változatoknak. Kiválasztásuknál vedd figyelembe a kert méreteit, és azzal is számolj, hogy 10–15 év múlva mekkora lesz a növény. Sokan mindent bele akarnak zsúfolni a ház előtti kis előkertbe. Ide ne kerüljenek túl nagyra növő növények, mivel elveszik idővel a napfényt az ablakok elől. Inkább elterülő és oszlopos borókák, lomblevelű örökzöldek legyenek itt, például madárbirs, júlia borbolya, japán kecskerágó, vöröslevelű borbolya.

Júlia borbolya

ÖRÖKZÖLDEK

Tiszafa

Természetesen ezekről a növényekről is hullanak le levelek, de csak az idősebbek, és nem egyszerre, hanem folyamatosan, egész évben. Így többnyire észrevétlenül cserélődik a lombzatuk.

A kert árnyékos helyére ültethetsz tiszafát. Az oszlop tuját, vagy életfát, egyesével, esetleg kisebb csoportokban vagy sövénynek ültetik. A törpefenyőt sziklakertbe is el lehet helyezni. A lucfenyő, ezüsfenyő, erdei fenyő nagyobb kertekbe való. Homoktalajon is jól megél a boróka. A ciprusok a köves, kötöttebb talajt is elviselik. Örökzöld cserjékkel csoportosan ültethetők ezek a növények. Ismertebbek: a mahónia, babérmeggy, magyal, buxus.

Ne aprózd el a kertet, lehetőleg egységes arculata legyen, ne kis virággyásokat alakíts ki, ha-

A KERTBEN

Hamis ciprus

nem a gyepfelületbe helyezd el a növényeket, virágokat. Nagy kertbe nagyra növő, kis kertbe kis termetű növények valók.

A fenyőfélék, örökzöldek ültetési ideje tavasszal március vége, április, ősszel szeptember. Gondosan ki kell választani a helyet, és hozzá a növényeket. Körülbelül 50-szer 50 centiméteres gödört áss, de ha idősebb, nagy földlabdás növényt ültetsz, akkor még nagyobbat. A gödör aljára, ha van, tégy komposztföldet. Ne ültess mélyre a növényt, csak annyira, mint előző helyén volt. Olyan növényeket vásárolj, amelyeknek a földlabdája nagy, és nincs szétesve. A beültetett növényt rakd körbe földdel, a földet bottal nyomkodd össze, de ügyelj, nehogy a földlabdát megsérsd. Ezután jó erősen öntözd meg, és töltsd fel földdel. Érzékeny növényeknek a lombját is érdemes naponta vízzel permetezni, és az erős nap-sütéstől árnyékolni. Fagyúgos helyeken télen falommal takarni kell őket.

Sikeresen szaporíthatók hajtásdugványról az örökzöld cserjék, tuják, hamis ciprusok nagy része. A dugványokat az ezévi hajtások végeiből kell készíteni. Folyami homokba, vagy tőzeg és homok keverékébe, kis ládába dugványozd, és takard le fóliával, hogy ne száradjanak ki. Az első télen lehetőleg fagymentes helyen teleltesd, és tavasszal ültess ki a szabadba, esetleg kis edénykébe.

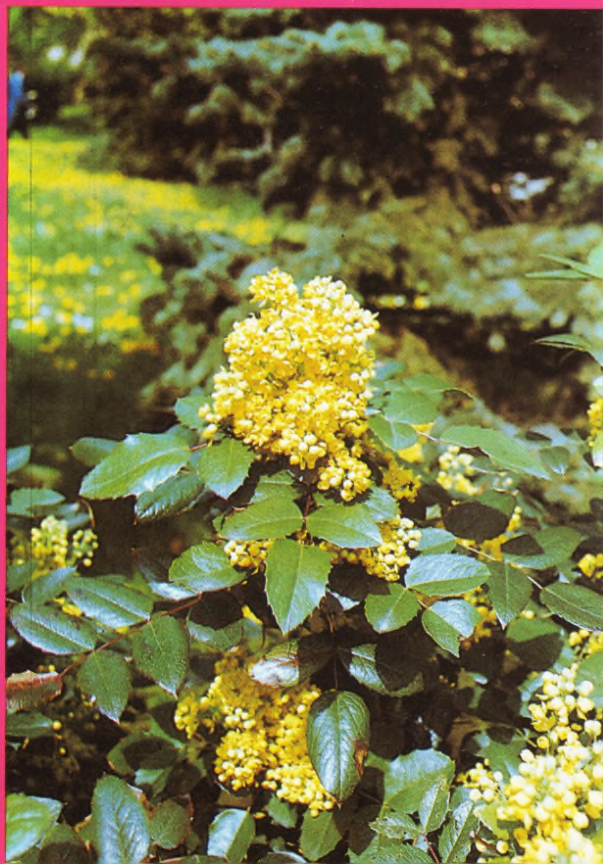
Roskó Gábor

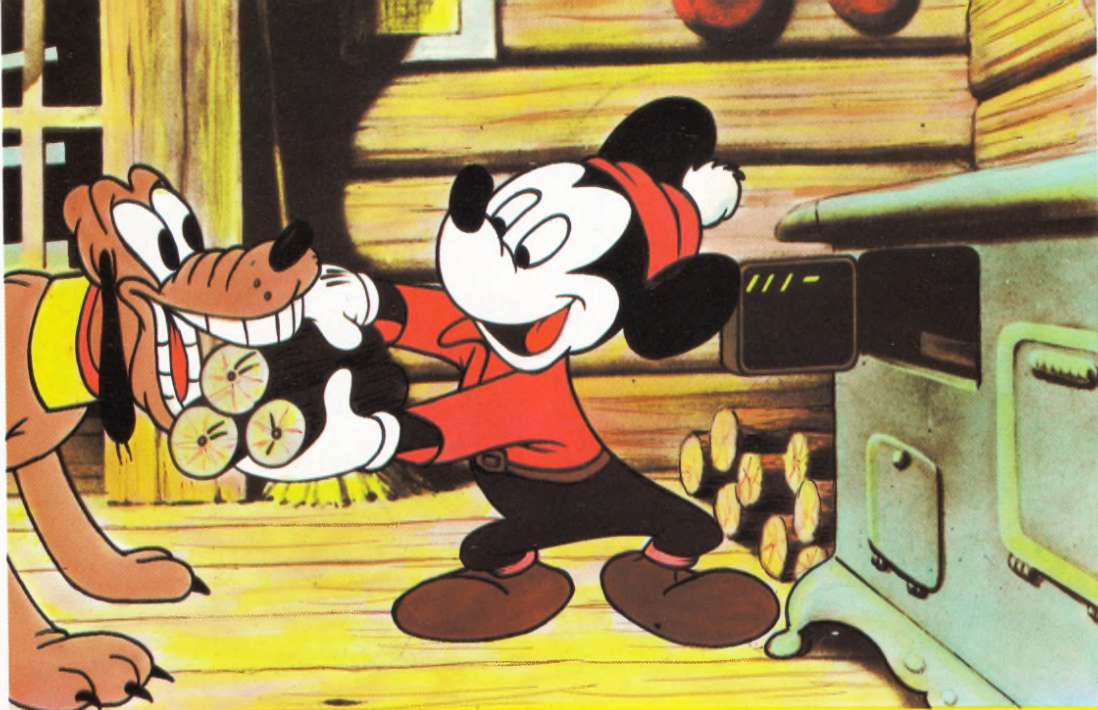

Magyal terméssel

A szerző felvételei

Virágzó mahónia

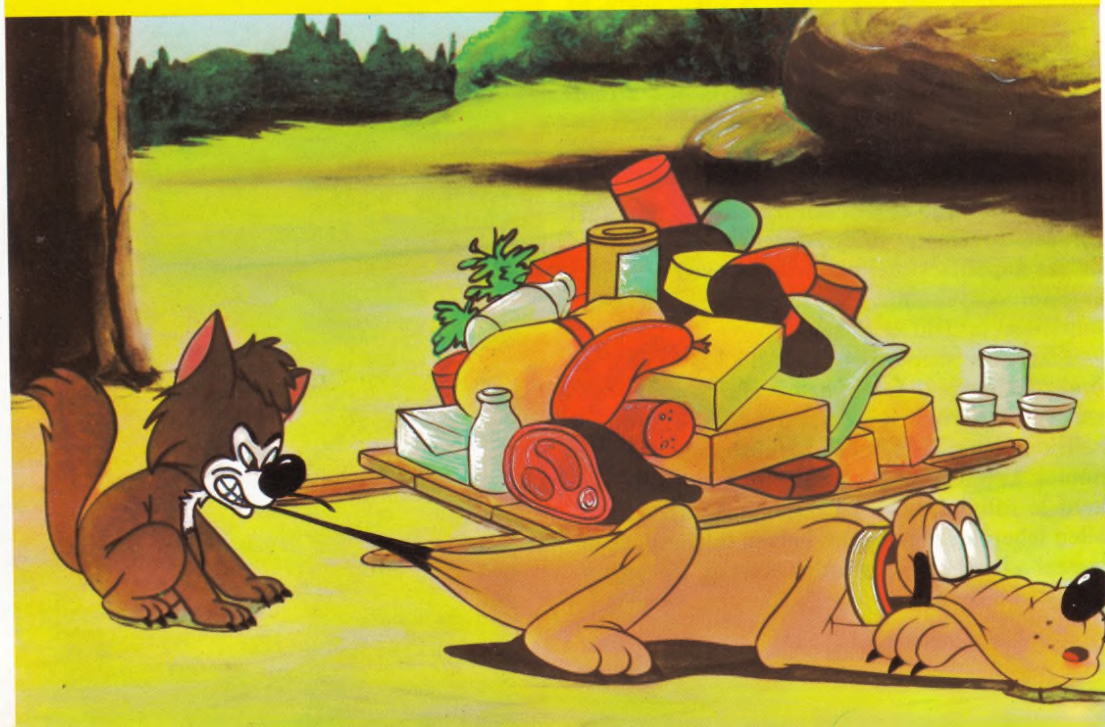

ÚJRA DONALDÉK színes amerikai rajzfilm

A sorozat folytatódik!

A nagyszerű Walt Disney rövidfilmekből készült harmadik összeállítás
szeptember 18-tól a mozik műsorán

Nyusziul tanulunk

*Nemescsói
Tamás
felvételei*

ledtük, hogy ugró nyúl, s nem számított neki, hogy magasságban lakunk.

De ezek csak az ugrádozásai. Gondunk volt azzal is, hogy mit egyen. Előző gazdája csak anynyit mondott, hogy salátát és retekzöldjét ne adjunk neki, mert attól megy a hasa. Nálunk meg aznap csülök volt a menü. Gyorsan szereztünk neki sárgarépát. Igen, de az állandóan unalmassá válhat, gondoltuk. Szerencsére elkezdett zöldülni a természet, mert addigra már a szobanövényeket is kellően megrágsálya. Tehát beiktattuk a füvet is az étrendjébe. Egyszer talált a földön egy darab kekszét, boldogan kezdte majszolni. A szomszéd tanácsára karalábélevelet is adtunk neki és almát. Mikor zöldelt a vadgesztenye, annak a levelét is szívesen bekebelezte. Most az akácvirágnál tartunk. Nagyon ízlik neki. Kiváncsi vagyok, mit szól majd a virágokhoz, mert ugye aki a virágot szereti, rossz ember (nyúl) nem lehet . . .

Szinte semmit nem tudtam a nyulakról, amikor egy szép napon megfontolatlanul, de határozottan megkértem életem párját, hogy vegyen a gyerekeknek meglepetésként egy nyuszit. Ő ment, vett, s hozta. Így lett családunk új tagja Brunó, az Új-zélandi ugró nyúl. Kis vörös szőrmók, nagy barna szemekkel. Félénken szuszogott a kosár fenekén amíg előkerítettünk a pincéből egy nagy kartondobozt. A doboz méretei nézőpont szerint változtak: nekünk nagynak tűnt a lakáshoz képest, Brunónak más volt a véleménye, amikor egy kicsit megmelegedvén nálunk, „kicsi nekem ez a ház” jelszóval otthagya birodalmát, s beugrált a szobába tv-t nézni. Persze ez nem vette azért túl sok idejét igénybe, mert inkább felmászott valamelyik gyerek hátára, (ekkor a gyerekek már négykézláb, vagy hasoncsúszva közlekedtek a lakásban, hogy egyenlő magasságban legyenek a nyúllal) fodrásznak képzelte magát, a hajunkban matatott, vagy felmászott a férjem nyakába, két mellső praclijával a szemén, illetve a tarkóján állapodott meg, s egyfolytában nyalta a fülét. Ezeket a játékait még jól túrtuk, de amikor rájöttünk, hogy a tapétát fel akarja tépni – szerencséje volt, hogy tapetázás előtt álltunk – kiköltöztettük az erkélyre. Így szállását a hideg beálltáig megoldottuk. A szőnyeget ugyan akrobatikus mozdulatokkal rázzuk azóta a helyszűke miatt, de nem számít, csak a nyúl legyen kényelmesen. Mert Brunó helyben felugrik pár centi magasra, 180 fokos fordulatot vesz, és elindul . . . Egyszer azt láttuk, hogy a kertben egy ugyanolyan nyuszi rohangál, mint a miénk. A hasonlóság azért volt olyan kísérteties, mert mint kiderült, Brunó volt az, a mi nyusziunk. Csak elfe-

Nemescsói Zsuzsa

kedvenceim

KEDVENC

és Hangulat pótlásvéje

KEDVENC
200g
őrölt pótlásvéj

HANGULAT
200g
őrölt pótlásvéj

ERDEI TERMÉK
VÁLLALAT

BEKÖTÖTT SZEMMEL IS MEGTALÁLOM A „MACIS” SZÖRPÖT!

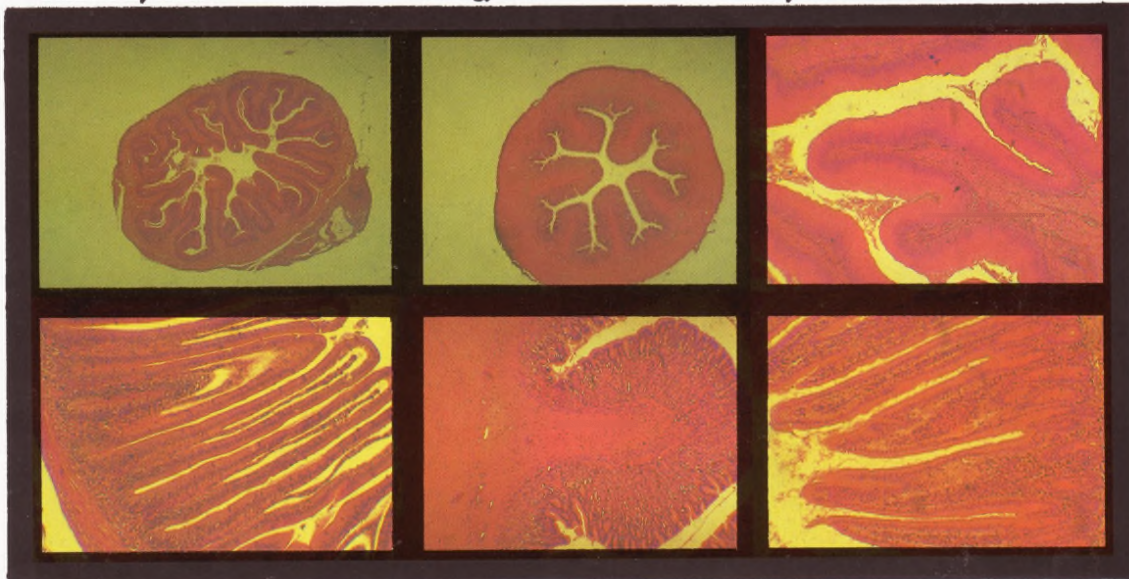

ÉGÉS A SZERVEZETBEN

Galamb nyelőcső

Békagyomor

Nyelőcső részlet

Egér középbél

Egér utóbél

Ponty középbél

Az emberi, állati szervezetben is folyik égés, ez az úgynevezett biológiai oxidáció. A folyamat a nyílt tűz vagy robbanás helyett inkább egy hőmérőben lejátszódó reakcióhoz hasonlítható, amelyben az égési folyamatok szabályozott formában mennek végbe, ezért van lehetőség a fel szabadult energia hasznosítására.

Az állati sejtekben az oxidációs folyamatok molekuláris szinten zajlanak, így nem láthatók fénymikroszkóppal. Érdekes viszont azt szemügyre venni, hogy az elégetendő tápanyagok hogyan kerülnek a szervezetbe, lebontásukat milyen anatómiai képletek teszik lehetővé.

A tápcsatorna, ahol a folyamatok zajlanak, korántsem puszta cső, hanem belsejében az egyes bélszakaszokra jellemző képletek találhatók. A nyelőcső csillag alakú redőzöttsége miatt igen tágulékony, izmos fala az étel továbbítását teszi lehetővé. A redők belsejében nagyszámú mirigy figyelhető meg, ezek váladéka síkossá teszi a szájüregben felaprózott táplálékot. Érdekes megjegyezni, hogy a különböző állatcsoportokhoz tartozó csíkbogár, béka, galamb vagy a patkány nyelőcsőve az azonos feladatkör következtében meglepően hasonló.

A középbélben a táplálék további lebomlása és az egyszerű molekulák felszívódása folyik. Ennek megfelelően falán kesztyűujjszerű betüremkedések vannak, amelyek a belső felszínt többszázszorosára növelhetik. Az apró „ujjak” egyes sejtszejtjei emésztőenzimeket termelnek, belsejünkben a felszívódást végző erek és azok az izomrostocskák találhatók, amelyek segítségével állandóan pumpáló mozgást végeznek, így keverik a bétartalmat.

Az utóbélben a sók és a víz visszaszívása folyik, ezért ennek felszínét is redők növelik. Vastag izomréteg övezi, ennek periódikus összehúzódása a salakanyagok eltávolításával jár. A kehely alakú, csúszós nyálkát termelő mirigysejtek is ebben segítenek.

Altbacker Vilmos

MEMÓRIAJÁTÉK

Már újra elkezdődött a suli. Vajon mennyire emlékszel az előző évben tanultakra? Az emlékezőtehetségedet ellenőrizheted ezzel a ZX-Spectrum programmal.

A gép véletlenszerűen egymás után kiír néhány nagybetűt. Ezt nézheted egy ideig, majd be kell gépelned, hogy mit láttál. Ha jól csináltad, akkor a következő menetben az előzőekben beírt betűkhöz tesz hozzá a gép még egyet, így most már ezekre kell emlékezned.

Szabályozhatod, hogy mennyi ideig legyenek a betűk a képernyőn, ha megváltoztatod a 160-as sorban lévő PAUSE utasítást.

A program érdekessége, hogy nagyon egyszerű átírni más gépekre.

A 90-es sorban lévő POKE utasítás a nagybetű üzemmódot állítja be. A képernyő-törléseket (CLS) máshogyan kell minden gépen csinálni. A 140-150-es sorokra csak azért van szükség, hogy a képernyő közepére kerüljenek a betűk. Ezt nyugodtan ki is hagyhatod. A többi utasítás minden gépen ugyanaz.

Miként alakítanád át a programot, hogy kisbetűket írjon ki?

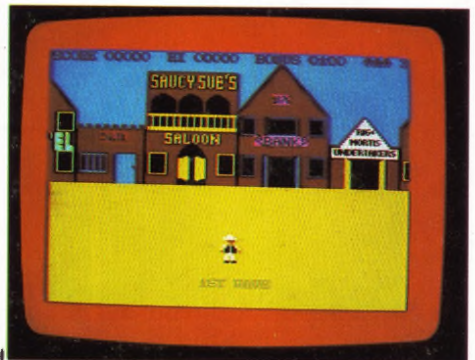
Kellemes szórakozást és jó memóriát!

Szandi Lajos

```

10 REM *****
20 REM *
30 REM *          MEMORIA          *
40 REM *
50 REM *      1986      SZANDI LAJOS      *
60 REM *
70 REM *****
80 INPUT "Hany betuvel kezdjuk? ";n
90 LET e$="" : POKE 23658,8
100 FOR i=1 TO n
110 LET betu=INT(RND*26)+65
120 LET e$=e$+CHR$(betu)
130 NEXT i
140 LET k=INT((32-LEN(e$))/2)
150 PRINT AT 11,k;e$
160 PAUSE 80
170 CLS:INPUT "Mit lattal? ";t$
180 IF t$<>e$ THEN GO TO 220
190 LET betu=INT(RND*26)+65
200 LET e$=e$+CHR$(betu)
210 GO TO 140
220 LET sz=LEN(e$)-1
230 PRINT sz;" betuere emlekeztel"
240 PRINT:PRINT e$;"-t kellett volna irnod"
250 PRINT:PRINT t$;"-t intal"
    
```

Szöcs Dénes felvételei

AZ ÁZSIAI VADLÓ

RAJZ ÉS SZÖVEG:
TOPÁLOVITS PÁL

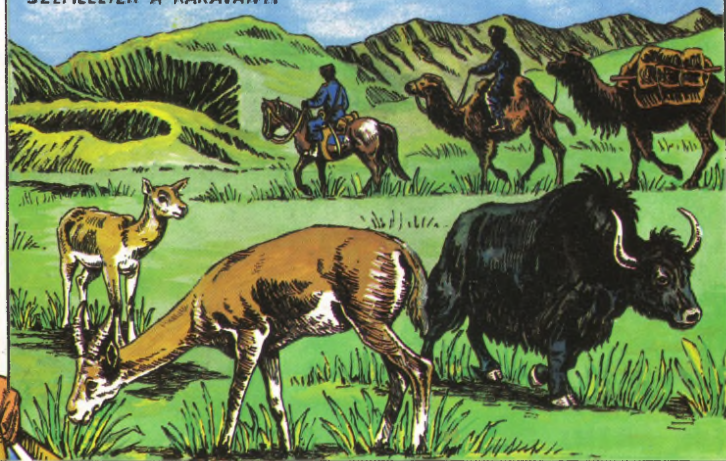

1879-BEN JÓL FELSZERELT KARAVÁN
HALADT A DZSUNGÁRIAI-SIVATAGBAN,
AZ OROSZ-MONGOL HATÁRVIDÉKEN.

2
AZ ÉLEN PRZSEVALSZKIJ OROSZ
KAPITÁNY LOVAGOLT, AKI MÁR
A HARMADIK KÖZÉP-ÁZSIAI
EXPEDÍCIÓT VEZETTE...

3
A SZTYEPEKEN LEGELÉSZŐ ANTILOPOK ÉS YAKOK BÉKÉSEN
SZEMLÉLTÉK A KARAVÁNT.

OTT EGY FÉLSZAMÁR, MÉGPEGIG EGY KULÁN !

4

AZ EGYIK NAPON ISMERETLEN, LÖHOZ HASONLÓ ÁLLATOK TÜNTEK FEL A PUSZTASÁGBAN...

5

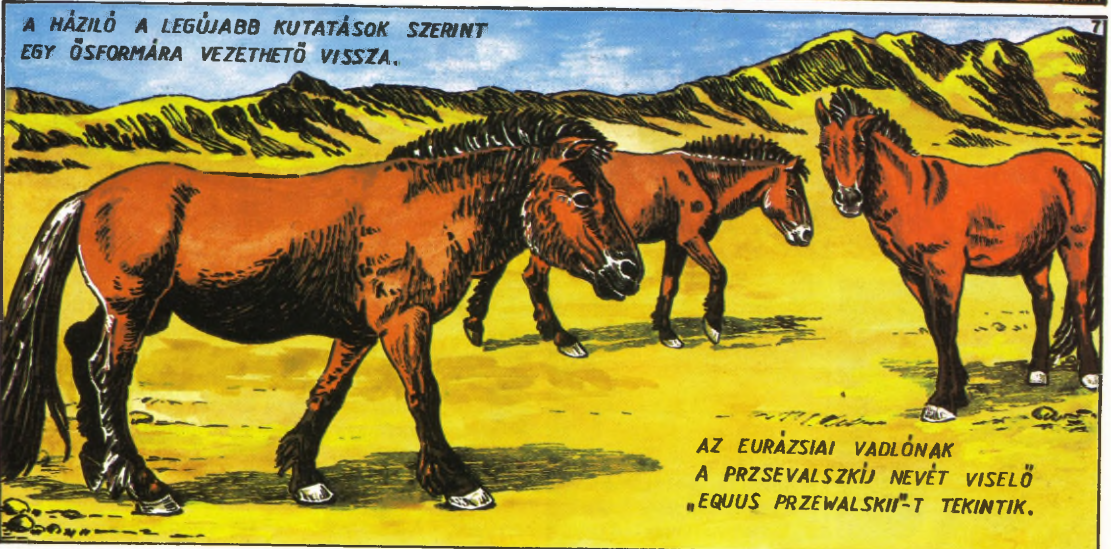
MIK LEHETNEK ?
TALÁN
EGY ÚJ
FÉLSZAMÁR
FAJ ?

PRZSEVALSZKIJ KÖZÖLTE FELFEDEZÉSÉT POLJAKOV ZOOLOGUSSAL.

BARÁTOM, MEGTALÁLTAD AZ IGAZI VADLOVÁT, MELYEET MÁR RÉGŐTA KIPUSZTULTNAK TARTOTTAK, ÉS AMELY AZONOS A JÉGKORSZAK ŐSLOVÁVAL !

6

A HÁZILÓ A LEGÚJABB KUTATÁSOK SZERINT EGY ŐSFORMÁRA VEZETHETŐ VISSZA.

7

AZ EURÁZSIAI VADLÓNÁK A PRZSEVALSZKIJ NEVÉT VISELŐ „EQUUS PRZEWALSKII”-T TEKINTIK.

– Miből lehet megállapítani, hogy mennyi idős a macska? – kérdezte Faragó Róbert várapalotai olvasónk.

– A macska átlagos életkora 12–14 év. Korának megállapításában a fogazata segíthet. Tejfogai a negyedik-kilencedik héten hasadnak ki, számuk csupán 26. Az ötödik-hatodik hónapban kezdődik a fogváltás, amely gyakran étvágytalansággal, bogyadtással járhat. A kifejlett fogazatú macskának 30 foga van, felül és alul mindkét oldalon három-három metszőfoga, egy-egy szemfoga, felül három, alul pedig két előzáfoga, végül alul és felül egy-egy zápfoga.

Matyikó Tibor felvétele

Az ivarzás is útmutató lehet: a nőstény állatok körülbelül féléves, a kandur körülbelül egyéves korukra válnak ivaréretté.

– Otthon sajnos nem tarthatok állatot, de a nagymamánál nagyon sok van – írta Darabos Zoltán Móról.

– Nyáron segíték gonдозni a tyúkokat. Megfigyeltem, hogy az egyik nem evett, ezért nem is fejlődött. Elpanaszoltam nagypapámnak, aki azt javasolta, hogy engedjük ki az udvarra. Búzáat szórtunk elé, s valóban jobban evett, gyorsabban nőtt.

Pár hónap múlva a többi tyúk már tojt, de kis védecem még nem. Nagyon elkeseredtem. Korai volt, mert a kis beteg egy hónap múlva utolérte társait, sőt olyan tojásokat is tojt, melynek dupla sárgája volt. Egy ideje már ebből készül a reggelim.

A mudira kíváncsi BlasiK Noémi budapesti tanuló.

– A mudi munkakutya, a pásztorokutyák csoport-

jába tartozik. Magyar fajta. Fekete, fekete-fehér és tarka, de néha fehérszínű példány is előfordul. Nagysága 35–47 centiméter között változik. Súlya 8–13 kilogramm.

Az 1800-as évek vége felé tűnt fel a pásztorok mellett. Fűrge, értelmes, jól dolgozó eb. Nem ismeri a félelmet, öntevékeny. Patkányirtásra is szokták használni.

Törpenyulat vett Tolnai Mónika hódmezővásárhelyi szakmunkástanuló.

– Úgy látom, hogy Hilda (a nyuszi) szeret nálunk lenni. Sokat eszik, mindenre kíváncsi. Sajnos elég keveset tudok kis kedvencemről.

– A kedvtelésből tartott háziállatok közül a legelterjedtebbek a törpenyulak. Gondozásuk nagy figyelmet igényel.

A legcélszerűbb, ha az állatot ketreterráriumban tartod, így a levegőzés és a tisztántartás is jól megoldható. Enni elsősorban fűvet, szénát, fonyasztott lucernát és zöldségfélét adj neki. Szereti a gyümölcsfélét és szívesen fogyaszt darált szemestakarmányt (kukoricát, árpát stb.) is. Ügyelj arra, hogy mindig legyen friss ivóvíze!

Reméljük, hogy sok öröme telik majd kis kedvencedben!

Csereberélni szeretne Székely Marianna törökbálinti tanuló.

– Négy akváriumot: egy 40 literest, egy 30 literest, egy 25 literest és egy 10 literest adnék egy törzskönyvezett kutyáért. Az akváriumhoz teljes felszerelést (melegítőt, hőfokszabályozót, lélegeztetőt és hőmérőt) valamint kisebb-

nagyobb halakat is adok.

Címem: Törökbálint, Liliom utca 6.

Novotta Róbert felvétele

– Egy pár nimfapapagáj szeretnék cserélni valamilyen fajtszta kutyára, esetleg egyéb díszállatra – írta Rádi László kisvárdai tanuló.

– Címem: Kisvárdai, Nagy-mező dűllő 8. 4600.

A vizilovokról szeretne olvasni Tálás Zsuzsanna 6. osztályos budapesti tanuló.

– A víziló a párosujjú patások rendjébe tartozik, közeli rokona a sertésféléknek. Két faja, a nílusi víziló és a törpevíziló, mindkettő csak Afrikában fordul elő. Az előbbi testsúlya elérheti a két tonnát, hossza pedig az öt métert. A törpevíziló mindössze egy házisertés nagyságú.

Növényevő állat, bár néha fogyaszt állati eredetű táplálékot is, mint például apró halakat, vízcicigákat stb.

Az alapjában békés víziló félelmetes ellenséggé válhat, ha borja van, ilyenkor a félméterre is megnövő szemfogait használja fegyverként.

A legtöbb állatkertben, így a budapestiben is élnek, sőt szaporodnak vizilovak.

Japán fürj érdeklí Gyovai Gabriella 7. osztályos szegedi tanuló.

– A japán fürjet – más nevén házifürjet – régebben csak díszmadárként tartották Japánban. E század elején terjedt el Európában, s hazánkban is rendszeresen tenyésztett háziszárnyassá vált. Kitűnő ízű tojását és húsát egyaránt kedvelik.

A kifejlett állat súlya 100–150 gramm, évente körülbelül 300 tojást tojik.

A gazdasági célokra tartott állatot baromfitáppal etetik, de a kedvtelésből tartott madárnak célszerűbb köles, muhar és fénymag keverékét adni, mivel a táptól nagyon elhízhat.

HAZÁNK MEZŐGAZDASÁGA DIÁKSZEMMEL '86

Gyermekrajzokból, kisplasztikákból és textilmunkákból nyílt a közelmúltban kiállítás „Hazánk mezőgazdasága diákszemmel '86” címmel a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban. A pályázatra beérkezett alkotásokat gyerekek készítették, akik természet-alképzéseiket formálták meg. A kiállítás október közepéig tekinthető meg. Néhány képet bemutatunk Süni Galéria rovatakban is.

– Kerti rozsdafarkú fészkelte egy használaton kívüli konvektorunkban – írta Kisfaludi Júlia budapesti olvasónk.

– *Itthoni könyveinkből csak annyit sikerült megtudnunk erről a madárról, hogy Afrikában tel, de nálunk költ, és itt tölti a nyarat. Szeretnék többet tudni róla!*

– A kerti rozsdafarkú Európában, Kisázsában, Nyugat-Szibériában és Észak-Afrikában él, telenni főleg Közép-Afrikába jár. Szeptemberben vonul el, áprilisban érkezik vissza. A kifejlett példányok hossza 13–17 centiméter. Évente többször költ, ötnyolc zöldekéj tojást rak, ezeken 13–15 napig kotlik. Rovarokkal táplálkozik, ezeket röptében kapja el.

GALÉRIA

Szántás ökörrrel
Putnoki Sándor kunszentmiklósi tanuló textilfestménye

Kukori
Vízhányó Anett szegedi tanuló textilfestménye

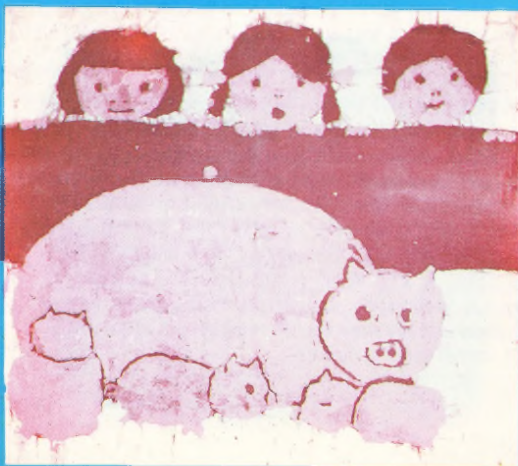
Kiskacsák

Petrik Zsuzsa V. osztályos tanuló rajza

Kismalacok születtek

Koch Lilla budapesti tanuló textilfestménye

JÁTÉKMŰHELY

UTAK ÉS KORON- GOK

Az ábránkon látható játék csak látszólag bonyolult, valójában könnyen elkészítheted kartonpapírból. A legegyszerűbb, ha egy kartonlapra felrajzolod a képen látható járatokat. A középső kis korongot vágd ki, hogy a rajta lévő járat forgathatóvá váljon. A külön kivágott színes kis korongokat helyezd el az ábra szerint, és máris kezdődhet a játék!

Ha tartósabb, szebb játékot akarsz, akkor két rétegű kartonból csináld. Az alsó nagy korongra ragaszd fel az ábrán feketével jelölt formákat, a középső kis korong szintén két rétegű legyen és forgatható. Így már igazi járatokat kapsz, amiből nem csúszkálnak el könnyen a színes korongocskák.

JÁTÉKSZABÁLY: Egy-egy alapállásból tetszőleges színmintákat tologathatsz ki körben, de csak úgy, hogy az ujjaddal vezetheted a színes korongokat. Fel nem emelheted azokat, és csak a fehérrel jelölt útvonalon közlekedhetnek. Ilyen feladat például az ábra szerinti állásból elérni, hogy minden rekeszben, minden színből csak egy-egy korongocska legyen, de mindenhol azonos sorrendben. A korongok természetesen a középső járatokban is tárolhatók, csoportosíthatók menet közben, sőt a végeredmény csak így érhető el.

Jó szórakozást kívánunk!

Fábián Gizella

NYERTESEK

A Süni 1986/2. számában közölt keresztrejtvény helyes megfejtése: Kérdezhetsz a Süni Postától. Ifjúsági könyvet nyert:

1. Száraz Ildikó Mátészalka, Kodály Zoltán út 2. 4700;
2. Polhammer Péter Kéttornyúlak 8591;
3. Nagy Renáta Kaposvár, Kinizsi ltp. 24. fsz. 1. 7400;
4. Nyíri Tamás Mezőtúr, Szabadság tér 29. 4. lh. 2/15. 5400;
5. Kutasi Katalin Soltvadkert, Koltai A. u. 65. 6230.

A nyereményeket postán küldjük el.

REJTVÉNY!

HERNÁDI JUDIT DALA	S	O	KUTYAHÁZ MEGYESZHI SZEKSZÁRD LECSÁPÁS!	TÖLTÉNY TARTO	S	VZ	EGYÜTTES	NÉVELŐ
ÉTEL ÍZESÍTŐ								
1	O	L		V		A		A
A HIDROGÉN VEGYJ.	H	KIEJTETT BETŰ		A JÓD VEGYJ.		D		IRT BETŰ KEVERVE!
		KÉN, URÁN						
2	A	S			ÓKORI VÁROS, IRAKBAN	3	G	GYORSULÁS JELE
								HEGY (5165m) TÖRÖK ORSZ
	S	O	D	A	ISMÉTELVE!	I	R	
B	E	ÉPÍTÉSI MINISZTER- UM		RÁ JEGYEZ	R	A	A	R
		ÁRUSÍT						
KI PÁRJA					TÁRSA (RÓV.)	T	S	A
NEM IGAZ TÖRTÉNET!	M	E	S	E	OXIGÉN	RE PÁRJA		
T	O	L	FŐNÖK		O	R		SUGÁR
			GYORSULÁS JELE					SAJÁT KEZU- LEG
TASZÍT					KÁSA BETŰI KEVERVE	A		
HATALMAS	N	A	G	Y	»BÉ«			
KÉT DÉ!	D	D				RUHÁTLAN ALAK		

A számozott sorok megfejtését október 20-ig nyílt postai levelezőlapon küldjétek be szerkesztőségünkbe! (Cím: Budapest, Pf.: 48. 1363) A helyes megfejtést beküldők között egy kisállatot és négy ifjúsági könyvet sorsolunk ki.

SÜNI a Népművelési Intézet, a TIT Budapesti Szervezete és a Göncöl Társaság folyóirata. Felelős szerkesztő: Udvari Gábor. Szerkesztőség: Budapest XIV., Angol utca 22. (Postacím: Budapest Pf.: 48. 1363. Telefon: 633-081/283) Kiadja az Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat, az Idegenforgalmi Világszervezet – WTO – társult tagja. Felelős kiadó: Teszár József vezérigazgató. Készült a Somogy Megyei Nyomdaipari Vállalat kaposvári üzemében. Felelős vezető: Mike Ferenc igazgató ISSN 0237–1154. Engedélyszám: II/IFJ/41/1986. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap Előfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR Budapest V., József nádor tér 1. 1900), közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámon. Előfizetési díj fél évre 120 forint, egy évre 240 forint.

A címlapon: Barátság, MTI fotó
A hátoldalon: A kacsza őse, a tőkés réce. Dr. Vizur János felvétele

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN:

ÉRDEKES ÁLLATOK

LEGEK A NÖVÉNYVILÁGBÓL

SZÁMÍTÓGÉPES JÁTÉKPÁLYÁZAT

ZSEBKÖNYVTÁR KÖTETEINK

